

ปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการกักสินค้า ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก

วันวิสาข์ เทพยศ¹
จิรศักดิ์ รอดจันทร์²

บทคัดย่อ

กรมศุลกากรเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า-ส่งออก ทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศไม่มีการนำเข้ามาหรือส่งออกไปนอกประเทศไทย ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากสินค้าที่มีการละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ได้ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) และเข้าร่วมในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือ Agreement on Trade – Related Aspects of Intellectual Property Right (TRIPs Agreement) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามสินค้าที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยการนำมาตรการทางศุลกากรที่เรียกว่ามาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้า-ส่งออก อันเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยตรงในการตรวจสอบสินค้าที่ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า-ส่งออก ซึ่งในภาคที่ 3 ส่วนที่ 4 ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องทำการอนุวัติกฎหมายให้เป็นไปตามความตกลงในการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจโดยตรงในการตรวจสอบสินค้าที่มีการละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า-ส่งออก ซึ่งประเทศไทยได้ตรากฎหมายให้เป็นไปตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement) แล้ว

จากการศึกษากฎหมายไทยและต่างประเทศยังคงพบปัญหาในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรการดังกล่าว โดยมีปัจจัยจากหลายสาเหตุทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาทางปฏิบัติ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่สามารถการบังคับใช้มาตรการทาง

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

กฎหมายศุลกากรในการกักสินค้าละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ประกาศ คำสั่งและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการกักสินค้าละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า - ส่งออก เพื่อให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพและทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้นำเข้าหรือส่งออกที่จะปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และป้องกันปราบปรามสินค้าที่ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า - ส่งออกได้

ABSTRACT

The Royal Thai Customs is an organization in charge of protecting an intellectual property through the point import - export clearance by air, land and sea to regulate and to exercise an effective control over import and export activities within the kingdom under Customs ACT BC. 1926 (2 4 6 9) and other related regulations. An intellectual property infringement is the infringement or violation of an intellectual property right (IPR) which has been negative impact to the social and economic widely The Royal Thai Customs as a WTO Member adopting Agreement on Trade – Related Aspects of Intellectual Property Right (TRIPs Agreement) is focusing on protecting IPR by preventive measurement by conferring the power upon the authorities to inspect goods involving an intellectual infringement or violation property right inspection at the point of import - export clearance. Under part 3, section 4, a WTO member should adapt that section to national legislation by conferring the power of intellectual infringement inspection and prevention upon the customs officer directly to check the product which is in violation of trademark and copyright law at the point of import – export clearance. Thailand has enacted laws to comply with the Agreement on Intellectual Property Rights relating to Trade (TRIPs Agreement) already.

However the study has found problems in the enforcement of legal obligations under such measures, causing from several reasons, both legal and practical problems. Therefore, customs authorities are unable to enforce the law on customs detention of goods which violates copyright and trademark law at the point of import - export clearance.

The author has studied the issue and proposed guidelines and measures to revise the laws concerned. The revised laws would be announcements, orders and regulations relating to customs enforcement, and legal measures of detention of goods which have violated trademark and copyright law at the point of import - export clearance. The revised laws would enhance efficiency and performance of duties of customs authorities in facilitating the importer or exporter to follow the law correctly, protecting and suppressing products that violate trademark and copyright law at the point of import – export clearance.

1. บทนำ

ปัจจุบันมีการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า - ส่งออก อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้เป็นเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ สินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ด้อยคุณภาพจึงทำให้มีผลกระทบต่อประชาชนผู้บริโภค อีกทั้งทำให้ประเทศมหาอำนาจที่เป็นคู่ค้าทางเศรษฐกิจและเป็นประเทศที่มีผู้สร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาคัดค้านและมีมาตรการกีดกันทางการค้ากับประเทศไทย อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 ขององค์การการค้าโลก (WTO) และเข้าร่วมในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือ Agreement On Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPs Agreement) ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องอนุวัติกฎหมายให้เป็นไปตามมาตรฐานในข้อตกลงดังกล่าว ปัญหาในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement) ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยการใช้มาตรการทางศุลกากร ที่เรียกว่ามาตรการกักสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้า-ส่งออก อย่างมาก โดยได้บัญญัติข้อกำหนดพิเศษเกี่ยวกับมาตรการ ณ จุดนำเข้า-ส่งออก ไว้ในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement)³ เพื่อให้ประเทศสมาชิกทำการอนุวัติกฎหมายของตนให้ได้มาตรฐานดังกล่าว

มาตรการป้องกันและปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดนำเข้า-ส่งออก โดยการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทาง

³ ปัจฉิมา ธนสันติ, ความเกี่ยวพันระหว่างศุลกากรกับเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา, กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., 2539), น.12.

ปัญหาหลายฉบับ จากการศึกษาพบว่าปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก เกิดจากการที่ประเทศไทย มีกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามสินค้าละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า - ส่งออกไม่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมปัญหาขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้กฎหมายที่ใช้ในการป้องกันปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่สอดคล้องและไม่ได้มาตรฐานตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement) ได้กำหนดอีกด้วย ดังนั้น ประเทศไทยควรต้องมีการปรับปรุงกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และระเบียบข้างต้น เพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement) และเพื่อให้การป้องกันปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการและแนวความคิดทางทฤษฎีในการบังคับใช้มาตรการทางศุลกากรในการกักสินค้าที่ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก

2.1 หลักการพิธีการศุลกากรในการนำเข้าและส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

กรมศุลกากรได้มีการปรับเปลี่ยนระบบพิธีการศุลกากรเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล บนพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยอธิบดีกรมศุลกากรได้ออกประกาศยกเลิกการให้บริการการรับส่งข้อมูลในระบบการผ่านพิธีการศุลกากรในระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange : EDI)⁴ มาเป็นการให้บริการผ่านพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าและการส่งออก ระบบพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร (Paperless) โดยสามารถส่งผ่านข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้าและใบขนสินค้าขาออก ซึ่งผ่านพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสารเข้าสู่ระบบการดำเนินการต่อเนื่องได้โดยไม่ต้องจัดส่งเอกสารในรูปแบบกระดาษอีก⁵

2.1.1 พิธีการนำเข้า

ระบบพิธีการศุลกากรนำเข้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Import) กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการนำของเข้ามาในราชอาณาจักร ให้การผ่านพิธีการศุลกากรสามารถกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร โดยให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปสำหรับการนำของเข้ามาใน

⁴ ประกาศกรมศุลกากรที่ 100/2550 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2550.

⁵ ประกาศกรมศุลกากรที่ 73/2549 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2549.

ราชอาณาจักรทางเรือ ทางรถไฟ ทางรถยนต์ ทางท่อแก๊สหรือสายส่งไฟฟ้า ทางเครื่องบิน ทางไปรษณีย์ และการนำพาโดยผู้เดินทางทางบกหรือผู้โดยสารทางอากาศยาน ตามหมวดที่ 4 กระบวนการทางศุลกากรเกี่ยวกับการนำของเข้า

การนำของเข้ามาในราชอาณาจักร หมายถึง การนำของใด ๆ จากภายนอกราชอาณาจักร เข้ามาในราชอาณาจักร โดยการขนส่งทางเรือ ทางอากาศยาน ทางรถไฟ ทางบก ทางท่อส่ง ทางสายส่ง ทางไปรษณีย์ เป็นต้น

การผ่านพิธีการศุลกากรทางศุลกากรกับของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ท่า หรือ ที่ หรือสนามบินศุลกากรที่ระบุไว้ในบัญชีสินค้าที่มีชื่อส่งของถึง

ในการผ่านพิธีการทางศุลกากรกับของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและจะขนเข้าเก็บในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากรและ/หรือนำเข้าไปในเขตประกอบการเสรี ให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ท่า หรือ ที่ หรือสนามบินศุลกากรที่ระบุไว้ในบัญชีสินค้าที่มีชื่อส่งของถึง

ระบบพิธีการนำเข้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Import)

ขั้นตอนการนำเข้า 5 ขั้นตอน

1. การจัดทำใบขนสินค้าขาเข้า
2. การตัดบัญชีใบขนสินค้ากับรายงานการนำเข้า
3. การชำระค่าภาษีอากร
4. การตรวจสอบตามกระบวนการศุลกากร
5. การรับของจากอารักขาศุลกากร

2.1.2 พิธีการส่งออก

ระบบพิธีการศุลกากรส่งออกทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Export) กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการส่งออกให้การผ่านพิธีการศุลกากรสามารถกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสารได้ โดยให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปสำหรับการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรทางเรือ ทางอากาศยาน ทางบก ทางรถไฟ และทางไปรษณีย์ ตามหมวดที่ 5 กระบวนการทางศุลกากรเกี่ยวกับการนำของออก

การส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร หมายถึง การนำของใด ๆ จากภายในราชอาณาจักรหรือนำเข้าโดยทางเรือ ทางอากาศยาน ทางรถไฟ ทางบก ทางท่อส่ง ทางสายส่ง ทางไปรษณีย์ เป็นต้นเพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร และให้ดำเนินการโดยวิธีการทาง

อิเล็กทรอนิกส์ ณ ท่า หรือที่ หรือสนามบินศุลกากรสุดท้ายที่ระบุไว้ว่าจะทำการขน หรือย้ายขนของ เพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

ในการผ่านพิธีการทางศุลกากรกับของที่เก็บในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรืออยู่ในเขตปลอดอากรและ/หรือในเขตนิคมอุตสาหกรรมส่งออก ให้ดำเนินการ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ท่า หรือที่ หรือสนามบินศุลกากรสุดท้ายที่ระบุไว้ว่าจะทำการขนหรือย้ายขนของเพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

ระบบพิธีการส่งออกทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Export) มีขั้นตอนการส่งออก 5 ขั้นตอน

1. การจัดทำใบขนสินค้าขาออก
2. การบรรจุสินค้าและการจัดทำใบกำกับการขนย้ายสินค้า
3. การขนย้ายสินค้าผ่านสถานีรับบรรทุก ณ ท่า ที่ หรือสนามบินที่ส่งออก
4. การตัดบัญชีใบกำกับการขนย้าย
5. การรับบรรทุกของส่งออก⁶

2.2 อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

2.2.1 ความหมายของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469

พนักงานศุลกากร” และ “พนักงาน” หมายความว่าและกินความรวมไปถึงบุคคลใดๆ ซึ่งรับราชการในกรมศุลกากร หรือนายทหารแห่งราชนาวี หรือนายอำเภอ หรือผู้ช่วยนายอำเภอ ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพิเศษให้กระทำการแทนกรมศุลกากร”⁷

2.2.2 อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามกฎหมายศุลกากร

- 2.2.2.1 อำนาจในการตรวจค้น
- 2.2.2.2 อำนาจในการยึดอายัด
- 2.2.2.3 อำนาจกักสินค้า
- 2.2.2.4 อำนาจจับกุม

2.3 หลักการและแนวความคิดทางทฤษฎีในการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์

2.3.1 ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property)

ทรัพย์สินทางปัญญาตามความหมายทั่วไปหมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากการคิดค้นของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม อันนำมาซึ่งความเจริญ

⁶ เพิ่งอ้าง.

⁷ พระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469, มาตรา 2 วรรค 4.

ต่อสังคม⁸ แต่ความหมายในทางกฎหมายแล้วทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง “สิทธิตามกฎหมาย อันเกี่ยวกับผลงานสร้างสรรค์ อันเกิดจากความคิดหรือสติปัญญาของมนุษย์”⁹ ทรัพย์สินทางปัญญาจึงเป็นสิทธิทางกฎหมายที่มีอยู่เหนือผลงานการสร้างสรรค์ทางปัญญาของบุคคล¹⁰

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องของการที่กฎหมายให้การรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวกับผลงานการสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากสติปัญญาของมนุษย์ สิทธิในทรัพย์สินนี้หมายถึง “สิทธิที่เกิดขึ้นจากผลิตผลทางความคิดมากกว่าจะหมายถึงตัวผลิตผลที่ได้รับจากการสร้างสรรค์ขึ้น”¹¹

2.3.2 ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

ประเภทที่ 1 ทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Property) หมายถึงทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางด้านอุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่เครื่องหมายการค้า (Trade Mark) เกี่ยวข้องกับสิทธิในเครื่องหมายต่างๆ ที่ใช้กับสินค้า ในที่นี้จะขออธิบายเฉพาะเครื่องหมายการค้า (Trade Mark)

เครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2535 มาตรา 4 วรรคสอง บัญญัติว่า “เครื่องหมายการค้า” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้นแตกต่างกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

ประเภทที่ 2 ทรัพย์สินทางปัญญาอันเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ (Copyright) ในที่นี้จะกล่าวรายละเอียดเฉพาะลิขสิทธิ์ (Copyright) เท่านั้น

ลิขสิทธิ์ (Copyright) หมายความว่า สิทธิในทรัพย์สินตามประเภทของงานที่กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดไว้ เช่น สิทธิในงานวรรณกรรม ดนตรีกรรม นาฏกรรม โสตทัศนวัสดุ หรืองานศิลปกรรม เป็นต้น¹²

---

⁸ จีรศักดิ์ รอดจันทร์, ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและการแสวงหาประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น.17.

⁹ เพิ่งอ้าง.

¹⁰ จักรกฤษณ์ ควรวจน์, กฎหมายสิทธิบัตร แนวความคิดและบทวิเคราะห์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544), น.1.

¹¹ จีรศักดิ์ รอดจันทร์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 6.

¹² จีรประภา มากกลิ่น, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), น.18.

3. วิเคราะห์

3.1 วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายศาลากรในการกักสินค้าที่ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก

จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้มาตรการดังกล่าวนี้ไม่สามารถใช้ในการป้องกันปราบปรามสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น แบ่งออกได้ดังนี้

3.1.1 ปัญหาทางกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่ใช้บังคับตามมาตรการกักสินค้าที่ละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก

3.1.1.1 ปัญหาการระงับคดีสำหรับสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ในชั้นศาลากร

จากการศึกษาการใช้มาตรการทางกฎหมายในการกักสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก ตามกฎหมายไทย จะพบว่า การนำเข้า – ส่งออกสินค้าที่มีการละเมิดสิทธิดังกล่าวของผู้อื่นนั้น ถูกบัญญัติเป็นความผิดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ดังนั้นเมื่อมีการนำเข้า – ส่งออกสินค้าที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าหรือลิขสิทธิ์ของผู้อื่นจึงเป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท พบว่ามีปัญหาการลงโทษตามกฎหมายที่เป็นความผิดบทหนัก ซึ่งความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทต้องลงโทษบทหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 90

กล่าวคือปัญหาว่า หากเจ้าหน้าที่ศาลากรจับกุมสินค้าของต้องห้ามที่เป็นสินค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของหรือทรัพย์สินทางปัญญาผู้อื่น และได้มีการเปรียบเทียบระงับคดีตามเกณฑ์เพื่อการฟ้องร้องนั้น จะมีผลคลุมถึงการถูกฟ้องร้องในความผิดตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าหรือไม่

3.1.1.2 ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า

ตามที่ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายศาลากรในการกักสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า ณ จุดนำเข้า – ส่งออก ของประเทศไทย สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาพบว่ากฎหมาย ประกาศ ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า ณ จุดนำเข้า – ส่งออก ยังมีความไม่ชัดเจนและยังขาดหลักเกณฑ์กฎหมายทั้งในคำร้องขอตรวจสอบเครื่องหมายการค้า การแจ้งบอกกล่าวการพิจารณาคำร้อง การวางประกันความเสียหาย ระยะเวลาการดำเนินการตรวจสอบ และการวินิจฉัยชี้ขาดสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า

3.1.1.3 ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

ตามที่ได้ศึกษา มาตรการทางกฎหมายศุลกากรในการกักสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก ของประเทศไทย สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา พบว่ากฎหมายประกาศ ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการกักสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ณ จุดนำเข้า – ส่งออก ยังมีความไม่ชัดเจนและยังขาดหลักเกณฑ์กฎหมายทั้งในรายละเอียดของแบบคำร้อง การวางประกันความเสียหาย และระยะเวลาการดำเนินการตรวจสอบสินค้า

3.1.2 ปัญหาทางปฏิบัติในการใช้บังคับตามมาตรการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ จุดนำเข้า – ส่งออก

เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออก แม้หากเจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจพบสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ และมีอำนาจจับ กัก ยึด สินค้าที่ต้องสงสัยว่าจะละเมิดข้อห้ามเครื่องหมายการค้าหรือลิขสิทธิ์ตามกฎหมายศุลกากรได้

แต่อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะตรวจจับ กัก ยึดสินค้าต้องห้าม เนื่องจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยเริ่มจากความสงสัยของเจ้าหน้าที่ศุลกากรเองนั้น กระทำได้ยาก เนื่องจากมีปัญหาแบ่งได้ดังนี้

- (ก) ปัญหาการจำแนกสินค้า
- (ข) ปัญหาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
- (ค) ปัญหาการขาดข้อมูลในการตรวจสอบสินค้า

4. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ผลการศึกษานำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหา ทั้งการแก้ไขกฎหมายและแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ รวม 3 ประการ ดังนี้

(1) การแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่บังคับใช้ตามมาตรการกักสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า ให้ชัดเจนในเรื่องคำร้อง การวางหลักทรัพย์หรือหลักประกัน การกำหนดระยะเวลาตรวจสอบ และการวินิจฉัยสินค้าที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า

(2) การแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่บังคับใช้ตามมาตรการกักสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ให้ชัดเจนในเรื่องคำร้อง การวางหลักเกณฑ์ การกำหนดระยะเวลาตรวจสอบ

(3) การแก้ปัญหาทางปฏิบัติในการบังคับใช้ตามมาตรการกักสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ จุดนำเข้า – ส่งออก

บรรณานุกรม

จักรกฤษณ์ ควรวจน์,(2544), กฎหมายสิทธิบัตร แนวความคิดและบทวิเคราะห์, กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์นิติธรรม.

จิระประภา มากลิ่น, (2558), คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

จิรศักดิ์ รอดจันทร์, ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและการแสวงหา
ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์, (2555), กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
วิญญูชน.

ประกาศกรมศุลกากรที่ 100/2550 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2550.

ประกาศกรมศุลกากรที่ 73/2549 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2549.

ปัจฉิมา ชนสันติ, ความเกี่ยวพันระหว่างศุลกากรกับเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา, กรุงเทพมหานคร :
พระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469.

Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPs Agreement)